

**AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA RAQAMLI BOSHQARUV
INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI**

**Xasanov Azizbek Islambayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha PhD
(“O‘zbektelekom” AK, boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari, ai.xasanov@gmail.com)**

Zamonaviy iqtisodiy rivojlanish sharoitida aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatining samaradorligi bevosita raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasiga bog‘liq bo‘lib bormoqda. Raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonlari korxonalar boshqaruv tizimlarini tubdan yangilashni, axborot texnologiyalarini keng joriy etishni hamda boshqaruv infratuzilmasini zamonaviy talablar asosida takomillashtirishni talab etmoqda. Biroq amaliyot shuni ko‘rsatadiki, ko‘plab aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli boshqaruv infratuzilmasi yetarli darajada rivojlanmagan bo‘lib, bu holat korxonalar faoliyatining umumiy samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Raqamli boshqaruv infratuzilmasi deganda korxonalarda axborot tizimlari, dasturiy platformalar, ma’lumotlar bazalari, kommunikatsiya kanallari hamda boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish vositalarining o‘zaro uyg‘un holda ishlashini ta’minlovchi kompleks tizim tushuniladi. Mazkur infratuzilmaning samarali tashkil etilishi aksiyadorlik jamiyatlarida boshqaruv qarorlarining tezkorligi, aniqligi va shaffofligini ta’minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Bugungi kunda aksariyat aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli texnologiyalar qisman joriy etilgan bo‘lsa-da, ular o‘zaro integratsiyalashmagan holda faoliyat yuritmoqda. Moliyaviy hisob tizimlari, ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarish platformalari, kadrlar boshqaruvi dasturlari va marketing tizimlari alohida-alohida ishlashi natijasida yagona axborot muhiti shakllanmagan. Bu esa ma’lumotlar almashinuvida uzilishlarga, qaror qabul qilish jarayonining sekinlashishiga hamda resurslardan foydalanish samaradorligining pasayishiga olib kelmoqda.

Tadqiqotlar asosida aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli boshqaruv infratuzilmasining asosiy tarkibiy elementlari va ularning hozirgi holati quyidagi jadvalda umumlashtirildi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli boshqaruv infratuzilmasining tarkibiy elementlari va baholash ko'rsatkichlari

Infratuzilma elementi	Amaldagi holat	Asosiy muammolar
Axborot tizimlari	Qisman joriy etilgan	Integratsiyaning pastligi
Jarayonlarni avtomatlashtirish	O'rta darajada	To'liq qamrovning yo'qligi
Ma'lumotlar bazasi	Tarqoq holatda	Markazlashmagan saqlash
Analitik platformalar	Cheklangan	BI tizimlarining yetishmasligi
Kiberxavfsizlik	Boshlang'ich daraja	Himoya mexanizmlarining sustligi
Raqamli kompetensiyalar	O'rtacha	Malaka yetishmovchiligi

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli boshqaruv infratuzilmasining deyarli barcha tarkibiy qismlari takomillashtirishni talab etadi. Ayniqsa, axborot tizimlarining o'zaro integratsiyasi va ma'lumotlar bazasining markazlashmaganligi eng dolzarb muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli boshqaruv infratuzilmasini takomillashtirishning eng muhim yo'nalishlaridan biri korxonalarda yagona integratsiyalashgan axborot platformasini shakllantirish hisoblanadi. ERP, CRM, HRM va boshqa boshqaruv tizimlarini yagona raqamli muhitga birlashtirish ma'lumotlar almashinuvini tezlashtirish, boshqaruv jarayonlarini soddalashtirish hamda qaror qabul qilish samaradorligini oshirish imkonini beradi. Integratsiyalashgan tizimlar yordamida rahbariyat korxona faoliyati bo'yicha to'liq va ishonchli ma'lumotlarga ega bo'lib, real vaqt rejimida nazoratni amalga oshirishi mumkin.

Bundan tashqari, raqamli infratuzilmani takomillashtirish jarayonida biznes jarayonlarini maksimal darajada avtomatlashtirish muhim ahamiyatga ega. Elektron hujjat aylanishi, onlayn monitoring tizimlari, masofaviy boshqaruv platformalarini joriy etish korxonalar faoliyatida byurokratik to'siqlarni kamaytiradi, inson omiliga bog'liqlikni pasaytiradi va operatsion samaradorlikni oshiradi.

Raqamli boshqaruv infratuzilmasini rivojlantirishda axborot xavfsizligini ta'minlash masalasi ham alohida o'rin tutadi. Ma'lumotlar hajmining ortishi va raqamli tizimlarning keng joriy etilishi kiberxavfsizlikka bo'lgan talablarni keskin oshirmoqda. Shu sababli aksiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy himoya mexanizmlarini joriy etish, ma'lumotlarni zaxiralash tizimlarini kuchaytirish hamda xavfsizlik siyosatini ishlab

chiqish zarur hisoblanadi. Raqamli infratuzilmani takomillashtirish jarayoni inson kapitalini rivojlantirish bilan uzviy bog‘liqdir. Eng zamonaviy texnologiyalar ham malakali kadrlar bo‘lmasa kutilgan samarani bermaydi. Shu bois xodimlarning raqamli savodxonligini oshirish, yangi dasturiy vositalar bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish hamda korxonalarda raqamli madaniyatni rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, raqamli boshqaruv infratuzilmasini tizimli ravishda takomillashtirgan aksiyadorlik jamiyatlari moliyaviy ko‘rsatkichlar, operatsion samaradorlik va bozor raqobatbardoshligi bo‘yicha sezilarli ustunlikka ega bo‘lmoqda. Shu sababli milliy korxonalarda ham mazkur yo‘nalishda kompleks choralar ko‘rish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli boshqaruv infratuzilmasini takomillashtirish korxonalar faoliyatining samaradorligini oshirish, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish hamda raqobatbardoshlikni kuchaytirishning muhim omili hisoblanadi. Integratsiyalashgan axborot tizimlarini joriy etish, jarayonlarni avtomatlashtirish, analitik platformalarni rivojlantirish va axborot xavfsizligini ta‘minlash bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilishi aksiyadorlik jamiyatlarining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Weill, P., & Ross, J. (2004).** IT Governance: How Top Performers Manage IT Decision Rights for Superior Results. Harvard Business School Press.
2. **Laudon, K., & Laudon, J. (2021).** Management Information Systems: Managing the Digital Firm. Pearson Education.
3. **Westerman, G., Bonnet, D., & McAfee, A. (2014).** Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. Harvard Business Review Press.
4. **G‘aniyev S. (2021).** Korxonalarda raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish mexanizmlari. – Toshkent: Fan va texnologiya.